

קישור בהקשר

יעדי ההערכה העיקריים

לבדוק יכולת:

- לנתח טקסטים על-פי יסודות מארגנים: סיבה ותוצאה.
- לאתר מילות קישור בטקסט.
- להמיר מילות קישור מתאימות בהקשר נתון.
- להכיר מילות קישור כיסודות מארגנים בטקסט.
- לכתוב טקסט תוך שימוש במילות קישור נתונות.
- להבחין בין מילות תפקוד למילות תוכן.
- לכתוב טקסט תיאורי-התרשמתי קצר.
- לכתוב טקסט מידע קצר (השוואה).
- להעריך את מידת הגמישות הלשונית של התלמידים.

מילות מפתח:

- טקסט תיאורי חווייתי
- טקסט מידע (השוואה)
- מילות תוכן
- מילות תפקוד
- יחסי סיבה-תוצאה,
- השוואה-ניגוד, הוספה,
- בְּרָה, תכלית

תיאור כללי

מילות הקישור נמצאות בכל רמות הלשון: ברמת הפסקה (בין פסקות), ברמת המשפט (בתוך המשפט ובין משפטים), וברמת המילה (בין מילים, כגון: יוסי או חיים). הכרת מילות הקישור השונות והבנת משמעותן ותפקידן בטקסט חשובות לצורכי הבנה והבעה:

הבנת טקסטים - חשוב להבין את מילות הקישור כמכוננות משמעות לוגית וכמייצגות יסודות מארגנים בטקסט: סיבה ותוצאה, השוואה וניגוד, הוספה, בְּרָה, התפתחות ועוד.
כתיבת טקסטים - חשוב להכיר את החלופות השונות של מילות הקישור, ולדעת להשתמש בהן כראוי לצורך יצירת קישוריות הדוקה.

במשימה זו אנו מתרכזים בכתיבה של התלמידים - בהתאם לאפיוני הטקסט, הסוגה, שהם מתבקשים לייצר.

נדרש ידע של המושגים: מילות קישור, יחסי סיבה תוצאה, יחסי השוואה וניגוד, הוספה, בְּרָה ותכלית.

מבנה המשימה

זמן	מקום	פעילויות
90 דקות	כיתה	קריאה: של טקסט מידע היסטורי כתיבה: תיאור חווייתי; השוואה (טקסט מידע) לשון: איתור ומיון מילות קישור מסוגים שונים ושימוש בהן בגבולות המשפט ובגבולות הפסקה

טיול בעיר

1. עליכם לפרסם קטע תיאורי - התרשמותי קצר (חוויה אישית)...

מטרה

לבדוק יכולת לשחזר תוכן של טקסט, תוך כדי העברה מסוגה לסוגה (מטקסט מידע היסטורי לטקסט תיאורי-התרשמותי קצר).

הערה

הטקסט ההיסטורי קל יחסית להבנה, ולכן החשיבות העיקרית בסעיף זה היא הקפדה על רכיבי המבנה, על המבע ועל התקינות, ופחות הקפדה על מרכיב התוכן.

מחון (כולל הסברים ודוגמות)

קריטריונים	רמה 4	רמה 3	רמה 2	רמה 1
01 תוכן	כתיבה אישית-חוייתית: 8,7 משפטים המתבססים על עובדות הטקסט; מעורבות ונוכחות אישית קבועה של דמות מספרת (בהתאם לנדרש מהסוגה); עיגון בזמן ובמקום: התייחסות לתפקידו של הכותב כמטייל.	כמו רמה 4.	כתיבה קצרה מהנדרש, הנשענת על עובדות הטקסט; עמדת שיח מנותקת ומרוחקת ללא נוכחות של דמות מספר; אין עיגון בזמן ובמקום: אין התייחסות לתפקיד של הכותב כמטייל.	שחזור קצר ביותר; התייחסות מינימלית לתוכן הטקסט; עמדת שיח מנותקת ומרוחקת, ללא נוכחות של דמות מספר; אין עיגון בזמן ובמקום: אין התייחסות לתפקיד של הכותב כמטייל.
02 מבנה	בולטות, שימוש מושכל במבנה לוגי-רטורי באופן הצגת התיאור; עקביות באופן הצגת התיאור.	כתיבה במבנה לוגי ברור; עקביות באופן הצגת התיאור.	ליקויים במבנה לוגי-רטורי; חוסר עקביות באופן הצגת התיאור - מעבר מטקסט אישי חוייתי לטקסט היסטורי-אינפורמטיבי.	אין מבנה לוגי-רטורי.
03 מבע	התאמה מלאה לסוגה ולמטרת הכתיבה (תיאור חוייתי לעיתון); הטקסט הכתוב משקף יכולת הבעה גבוהה ברמת התחביר, הקישוריות ואוצר המילים; עקביות בשימוש בזמנים: שימוש בזמן הווה מתקיים לנגד עינינו או בזמן עבר אישי (נרטיבי); ריבוי של כינויי גוף ושל מילים המביעות עמדה סובייקטיבית, בשילוב הערות מעריכות; המספר/ת מתבטא/ת בדרך-כלל בגוף ראשון - יחיד או רבים; שימוש במשפטים עצמאיים, השונים מלשון הטקסט; אחדות משלבת.	התאמה לסוגה ולמטרת הכתיבה; הטקסט משקף יכולת הבעה טובה ברמת התחביר, הקישוריות ואוצר המילים; אין עקביות בשימוש בזמנים. כל השאר כמו רמה 4.	התאמה חלקית לסוגה ולמטרת הכתיבה; הטקסט משקף יכולת הבעה נמוכה; המספר/ת אינו/ה מתבטא/ת בדרך-כלל בגוף ראשון; אין עמדה סובייקטיבית של המספר/ת; אין עקביות בשימוש בזמנים; אין אחדות משלבת.	אין התאמה לסוגה ולמטרת הכתיבה; הטקסט מעיד על יכולת הבעה נמוכה ביותר; אין כינויי גוף, או שמספרם מועט ביותר; שימוש בלשון הטקסט; שימוש במשלב, שאינו מתאים לסוגה.

רמה 1	רמה 2	רמה 3	רמה 4	תקינות
מבנה משפטים לא תקין ברמת הפסקה וברמת המשפט; אין התייחסות לפיסוק; שגיאות כתיב רבות.	שגיאות דקדוקיות ברמת המשפט והפסקה; פיסוק חלקי; שגיאות כתיב.	קישוריות טובה ברמת הפסקה; שגיאות דקדוקיות מעטות ברמת המשפט והפסקה; פיסוק סביר; שגיאות כתיב מעטות.	קישוריות טובה ברמת הפסקה. בדרך-כלל בסוגה זו יש בגיל זה קשרים של חיבור/הוספה. קישוריות טובה ברמת המשפט; פיסוק סביר; כתיב נכון.	

רמה 4 ■ לא להאמין, אמצע הקיץ, השעה בסך הכל 17:00, והכל חשוך, כאילו 12 בלילה! מסריח פה בצורה שקשה לתאר וערמות הזבל כבר לא משאירות מקום לכלום. בכלל בקושי יש פה מקום! כל סנטימטר שהולכים נתקלים באיזה מי ביוב או בית רעוע או ערמת זבל מסריחה.

עדיף להישאר בבית!

הערה: הטקסט מעוגן בזמן, המתאים לתיאור של חוויה אישית. זוהי אינה עיר כללית בזמן כללי, אלא מדובר בעונה ספציפית בשנה, בשעה מסוימת מאוד. קיימת בקטע אחדות בזמן הווה ובגוף ראשון רבים - **אנחנו**. יש ביטויים, המעידים על מעורבות אישית: **לא להאמין, מסריח, בקושי יש פה מקום, עדיף להישאר בבית!** קיימת אחדות משלבית, המבנה של המשפט תקין, יש שימוש סביר בפיסוק, ואין שגיאות כתיב.

■ אני הולך ברחובות העיר רומא. ריחות שונים מגיעים אל אפי אך בעיקר ריח השרפה המגיע מהלפידים של המטיילים ברחוב. קשה לי לראות את קצה הרחוב כי הכל חשוך. יש מעט מאוד אנשים ברחוב ולכן גם מספר הלפידים קטן. האור חלש מאוד. אני מקווה שלא אאבד ברחובות המפותלים והצרים. הסמטאות מלאות אשפה והריח לא נעים. הרבה חסרי בית בפינות הרחובות נראים חולים.

הערה: יש כאן התאמה לסוגה - נימה אישית, מעורבות סובייקטיבית קבועה של דמות מספר (אני, ריחות שונים... אל אפי, קשה לי, אני מקווה), עקביות בהצגת התיאור, ומשפטים מחוברים בקשר של הוספה; אחדות בשימוש בזמנים (הווה); ריבוי של כינויי גוף ושל מילים המביעות מעורבות אישית, שימוש במשפטים עצמאיים השונים מלשון הטקסט; אחדות משלבית; קישוריות טובה; פיסוק תקין.

רמה 2 ■ בלילה העיר חשוכה. והתושבים מאירים את דרכם בלפידים. בעקבות זה שריפות רבות נגרמו כתוצאה מכך. הריח לא נעים ברחוב בגלל תילי האשפה. בשל מגפות שפרצו לעיתים בעיר אנשים רבים מתו ממצלות.

הערה: הטקסט אינו תואם לסוגה; השחזור קצר מהנדרש; אין עיגון בזמן ובמקום (סתם עיר חשוכה), אין עקביות בשימוש בזמנים (מאירים - הווה, נגרמו - זמן עבר, לא נעים - הווה, מתו - עבר). אין כינויי גוף, ואין מילים המביעות מעורבות אישית.

■ בטיול הלילי שלי ראיתי זיהומים בלי פחי אשפה הבתים היו צפופים עד כדי כך שהיא צמודים ולא ראו את האור. אף הבתים היו חשוכים החלונות של רוב האנשים אז לא היו מזכוכית אלא אריג משומן ועור חזיר שהחזירו רק אור עמום לבית. והיו הרבה בוך וזיהומים.

הערה: שימוש לא נכון באוצר מילים - **ראיתי זיהומים בלי פחי אשפה...; והבתים לא ראו את האור; אף הבתים היו חשוכים;** העתקה מדויקת מתוך הטקסט אך לא משולבת בטקסט. מלבד הפתיחה (**בטיול שלי...**) אין מילים, המביעות מעורבות אישית. הפיסוק חלקי, ויש שגיאות כתיב.

סיבות ותוצאות

2. **כרטו את הסיבות ואת התוצאות...**

מטרות

להבין יחסי סיבה ותוצאה בטקסט ולזהות את הסיבות ואת התוצאות שלהן.

מחוו (כולל הסברים ודוגמות)

פסקה 1

רמה 4 תשובה מלאה: כל הסיבות והתוצאות שבפסקה מובחנות ומנוסחות כהלכה.

■ סיבות: תוצאות:

1. אין מערכות ביוב.	1. ערמות אשפה וביוב.
2. סמטאות צרות ואפלות.	2. עגלות שעברו ברחובות הצרים הכתימו את העוברים בבוץ וברפש.
3. חוסר תנאים הגייניים.	3. התפרצות מגפות. ומכך נבע מוות של תושבים רבים.

רמה 3 תשובה חלקית: ציון של רוב הסיבות והתוצאות שבפסקה, או ציון כל הסיבות והתוצאות בניסוח לקוי.

■ סיבות: תוצאות:

לא היו פחי אשפה ומערכות ביוב לא היו.	בוץ ואשפה בכל מקום עגלות שעברו שפריצות בוץ על האנשים, ומגפות ומחלות התפרצו מהלכלוך הרב.
	הערה: ניסוח לא מוצלח.

■ סיבות: תוצאות:

היו תעלות ביוב באמצע הרחובות ותלי, אשפה והרחובות היו צרים.	לעיתים קרובות פרצו מגפות שהפילו לא אחת חללים רבים.

רמה 2 תשובה חלקית: עירוב חלקי בין סיבות לתוצאות או ציון של חלק קטן מהסיבות ומהתוצאות או עמימות בפירוט הסיבות והתוצאות.

■ סיבות: תוצאות:

1. מערכת ביוב ופחי אשפה.	ולכן זרמו בסמטאות מי ביוב ונערמו בהן תלי אשפה.
הערה: התשובה עמומה, כי אין ניסוח של סיבה.	

■ סיבות: תוצאות:

מערכות ביוב ופחי אשפה לא היו בעיר ולכן מי הביוב והזבל היו ברחובות היה הרבה לכלוך וזוהמה והבתים היו צפופים מאוד.	אנשים התלכלכו במי הביוב המזוהמים וחלו במחלות שגרמו למגיפות שהדביקו אנשים אחרים וכתוצאה מזה הרבה הרבה מתו.

הערה: יש כאן עירוב של סיבה ושל תוצאה - במקום המיועד לסיבות ניתנה תוצאה (ולכן מי הביוב היו ברחובות).

רמה 1 תשובה לקויה: בלבול בין סיבות לתוצאות.

פסקה 2

רמה 4 תשובה מלאה: כל הסיבות והתוצאות שבפסקה מובחנות כהלכה.

■ סיבות:	תוצאות:
בתים צמודים.	חוסר אור יום.
חלונות עשויים מאריגים משומנים	נכנס אור עמום אל תוך הבית.
ומעורר חזיר.	

רמה 3 תשובה חלקית: ציון של חלק מהסיבות או של חלק מהתוצאות שבפסקה, או ציון כל הסיבות והתוצאות בניסוח לקוי.

■ סיבות:	תוצאות:
הבתים בנויים צפופים זה לזה	הסתירו את אור היום.

רמה 2 תשובה חלקית: עירוב חלקי בין סיבות לתוצאות או ציון של חלק קטן מהסיבות ומהתוצאות.

■ סיבות:	תוצאות:
הבתים בנויים צפופים זה לזה.	הסתירו את אור היום. כל הזמן היה חשוך.
	מה גם שהחלונות לא היו עשויים זכוכית אלה
	בד אריג משומן שהכניס אור עמום לבית.

רמה 1 תשובה שגויה: בלבול בין סיבות לתוצאות.

■ סיבות:	תוצאות:
היתה אפולולית בעיר	הבתים היו צמודים וצפופים זה לזה.
גם בשעות היום.	

פסקה 3

רמה 4 תשובה מלאה: כל הסיבות והתוצאות שבפסקה מובחנות כהלכה.

■ סיבות:	תוצאות:
- האירו בלפידי אש	- גרמו לשרפות רבות
- רוב הבתים היו עשויים מעץ	- עץ נדלק יותר מהר והתפשט לכמה ערים
- הדליקו גזלים לשימור התאורה	- נשרפו חלק מהבתים
■ סיבות:	תוצאות:
בלילות היה חשוך מאוד והיו חייבים	שימוש בלפידיים גרם לשרפות רבות והצורך
ללכת עם לפידיים וכדי להדליק את	להשאיר אש בבתים גרמה גם היא לשרפות
הלפידיים צריך היה לשמור על אש	ולפעמים אפילו ערים שלמות נמחקו
דולקת כל הזמן מפני שעדיין לא היו	כתוצאה משרפות אלה.
גפרורים וגם היו בתים מעץ.	

06

07

רמה 3 תשובה חלקית: ציון של רוב הסיבות והתוצאות שבפסקה או ציון של כל הסיבות והתוצאות בניסוח לקוי.

<p>תוצאות:</p> <p>גורם לשריפות.</p>	}	<p>■ סיבות:</p> <p>1. תושבים מאירים את דרכם בעזרת לפידים. 2. גזלים לוחשות שהשאירו הדיירים.</p>
-------------------------------------	---	--

רמה 2 תשובה חלקית: עירוב חלקי בין סיבות לתוצאות או ציון של חלק קטן מהסיבות ומהתוצאות.

<p>תוצאות:</p> <p>הארת דרכים בלפידים אש שגרמו שרפות רבות ונזק רב כי רוב הבתים היו עשויים עץ.</p>	<p>■ סיבות:</p> <p>בלילות שררה חשכה, בתים העשויים עץ, גזלים לוחשות, שנשארו בבתים כדי להבעיר אש.</p>
--	---

הערה: יש כאן ערבוב - בתוצאות הוכנסה גם סיבה לשרפות הרבות: (...כי רוב הבתים היו עשויים עץ).

רמה 1 תשובה לקויה: בלבול בין סיבות לתוצאות.

<p>תוצאות:</p> <p>שרפות רבות נגרמו מהלפידים חלק ניכר מהמבנים בעיר היו עשויים עץ.</p>	<p>■ סיבות:</p> <p>הלפידים שמשו לתאורת הרחובות והבתים שרפות כילו ערים שלמות.</p>
<p>תוצאות:</p> <p>א. שרפות רבות</p>	<p>■ סיבות:</p> <p>א. שימוש בלפידים לתאורת הרחוב והבתים</p>

ב. לא אחת כילו השרפות ערים שלמות
ג. שרפות

ב. חלק ניכר מהמבנים בעיר היו עשויים עץ
ג. חלים לוחשות שהשאירו התושבים בבתים

3. בקטע כתוב: ... באילו מילות קישור ניתן להמיר את ולכן שבמשפט זה?...

08

מטרות

להבין מילות תוצאה ולפתח יכולת להמירן בטקסט נתון.

הערה

מכל ארבע מילות הקישור קיימת נטייה של תלמידים להשמיט את **ועל כן**.

מחווין (כולל הסברים ודוגמות)

- רמה 4** תשובה מלאה: כל 4 אפשרויות ההמרה.
- בעקבות זאת, ועל כן, וכתוצאה מכך, ומשום כך
- רמה 3** תשובה חלקית: 3 אפשרויות המרה.
- בעקבות זאת, וכתוצאה מכך, ומשום כך
- רמה 2** תשובה חלקית: 2 אפשרויות המרה.
- בעקבות זאת, ומשום כך
- רמה 1** תשובה חסרה: המרה אחת בלבד.
- ומשום כך.

4. בקטע כתוב: ... את מילת הקישור כי אפשר להמיר... כתבו שלוש המרות...**מטרות**

להכיר מילות סיבה, לפתח יכולת להמירן בטקסט נתון, ולבדוק גמישות לשונית ועושר לשוני.

מחונן (כולל הסברים ודוגמות)

רמה 4 תשובה מלאה: ההמרות בתחביר תקין. הקפדה על שמירה של כל המידע של המשפט. מילות קישור המתאימות להמרה: **מפני ש... משום ש... כיוון ש...**

רמה 3 תשובה חלקית: שתי המרות בתחביר תקין. הקפדה על שמירה של כל המידע של המשפט.

רמה 2 תשובה חלקית: המרה אחת בלבד בתחביר תקין. הקפדה על שמירה של כל המידע של המשפט.

רמה 1 תשובה לקויה: המרות לא נכונות או לא תקינות מבחינה תחבירית ותוכנית.

5. בקטע כתוב: ... נסחו... בלי המילה אלא וכלי לשנות את משמעות המשפט.**מטרות**

לבדוק גמישות לשונית והבנה של הביטוי **לא... אלא**.

מחונן (כולל הסברים ודוגמות)

רמה 4 תשובה מלאה: מסירה של תוכן המשפט בשלמותו (כל התוכן: זכוכית, אריג משומן, עור חזיר; הנגדה לכיוון הזכוכית); תחביר תקין, פיסוק תקין או מילת קישור מוצלחת במיוחד, בלי פיסוק תקין.

■ החלונות של רוב הבתים אז היו עשויים אריג משומן או עור חזיר, ולא זכוכית.

■ החלונות של רוב הבתים אז לא היו עשויים זכוכית כי אם אריג משומן או עור חזיר.

הערה: משפט זה מתאים לרמה 4 בגלל מילת הקישור המוצלחת **כי** אם, גם אם הפיסוק אינו תקין.

■ החלונות של רוב הבתים אז לא היו עשויים זכוכית; הם היו עשויים מאריג משומן או עור חזיר.

הערה: פיסוק כזה מאפשר לתת את מלוא הנקודות גם בלי מבנה של ניגוד.

רמה 3 תשובה חלקית: מסירה של תוכן המשפט בשלמותו, אך יש בו לקות תחבירית כלשהי, או שימוש לא תקין בפיסוק.

■ החלונות של רוב הבתים היו עשויים אריג משומן או עור חזיר ולא מזכוכית.

הערה: אין עקביות בשימוש באות השימוש **מ'**, ולכן הרמה יורדת.

■ החלונות של רוב הבתים אז לא היו עשויים זכוכית, הם היו עשויים אריג משומן או עור חזיר

הערה: אמנם יש כאן שלילה, אך אין ניגוד. הפסיק אינו במקומו, ואין נקודה בסוף המשפט.

רמה 2 תשובה חלקית: מסירה של תוכן המשפט ללא קישור מפורש וללא פיסוק.
■ בחלונות של רוב הבתים אז לא הי עשויים זכוכית הם היו עשויים אריג משומן או עור חזיר
הערה: חוסר תקינות.

רמה 1 תשובה שגויה: שינוי משמעות המשפט (אין ניגוד), והמידע לא נכון.
■ החלונות של רוב הבתים היו עשויים זכוכית וארג משומן או עור חזיר.
הערה: מידע לא נכון.
■ החלונות של רוב הבתים אז היא עשויים מאריג משומן או מעור חזיר.
הערה: אין מבנה של ניגוד, וחוסר מידע (ולא מזכוכית).

6. ... נסחו מחדש את המשפט, בלי לשנות את משמעותו, בעזרת המילים לא... אלא.

11

מטרה

לבדוק גמישות לשונית והבנה של הביטוי **לא... אלא**.

מחון (כולל הסברים ודוגמות)

רמה 4 תשובה מלאה: תוכן זהה, תחביר תקין, כשמילת השלילה נמצאת לפני הפועל זרמו והמילה **אלא** - לפני המילה **בסמטאות**.
■ מי הביוב לא זרמו בצינורות ביוב אלא בסמטאות.

רמה 3 תשובה חלקית: תוכן זהה, מילת השלילה מופיעה אחרי הפועל, או שפועל נוסף למשפט, או שיש פגימה תחבירית כלשהי או שגיאת כתיב.
■ מי הביוב זרמו לא בצינורות אלא בסמטאות.
הערה: מילת השלילה מופיעה אחרי הפועל.
■ מי הביוב לא זרמו מתחת אדמה כמו היום אלא ברחובות.
הערה: אמנם נעשתה כאן פרפראזה, אבל יש שגיאה תחבירית. הנכון הוא: **מי הביוב לא זרמו מתחת לאדמה...**
■ בסמטאות לא היה צינורות ביוב אלא מי הביוב זרמו במעלה הרחוב.
הערה: : ניתנו שני משפטים שונים ושני פעלים, וכן יש כאן טעות לשונית: **היה צינורות במקום היו צינורות**.

רמה 2 תשובה חלקית: שינוי בתוכן המשפט; הלוגיקה של המשפט קיימת אך לא האמצעים הלשוניים לביטוייה; המבנה אינו כנדרש.
■ מי הביוב אינם זרמו בצינורות ביוב הם זרמו בסמטאות.
הערה: ניסוח לא תקין.
■ מי הביוב לא זרמו בסמטאות או בצינורות הביוב, אלא בסמטאות העיר
הערה: טעות בתוכן.
■ מי הביוב זרמו בסמטאות ולא זרמו בצינורות הביוב.
הערה: אמנם התוכן תקין והמבנה התחבירי תקין, אבל המבנה אינו זה שנדרש: **לא... אלא**.

8. ... נסח... בצורת שאלה ותשובה, המתאימה ללשון של ספר לימוד.

מטרות

להגדיר את הקשר הלוגי בעזרת מילת שאלה ולהתאים את השאלה למשלב הטקסט.

מחונן (כולל הסברים ודוגמות)

רמה 4 תשובה מלאה: שאלה ותשובה, המתאימות לתוכן המשפט (סיבה ותוצאה), כולל התאמה משלבית ופיסוק תקין. פיסוק חסר, כגון: סימן שאלה בסוף משפט השאלה, מוריד את רמת הביצוע. בחירה במילת השאלה **למה** במקום במילה **מדוע** מורידה אף היא את רמת הביצוע, כיוון שהשאלה אמורה להתאים למשלב של הטקסט - במקרה שלנו משלב גבוה, המכיל מילים, כגון: **אפלולית, שררה, ברוב שעות היום.**

תשובה אפשרית:

שאלה: מדוע שררה אפלולית בעיר ברוב שעות היום?

תשובה: האפלולית שררה בעיר, כיוון שהבתים הצמודים זה לזה הסתירו את אור היום.

רמה 3 תשובה חלקית: שאלה ותשובה, המתאימות לתוכן המשפט, אך חסר פיסוק באחד המשפטים, או המשלב באחד המשפטים אינו מתאים, או שהשאלה מסורבלת.

■ **שאלה:** מה היתה הסיבה שברוב שעות היום שררה בעיר אפלולית?

הערה: שאלה מסורבלת, לכן מורידים רמה.

■ **שאלה:** למה בשעות היום שררה בעיר אפלולית?

הערה: מילת השאלה **למה** היא במשלב נמוך, שאינו הולם את הטקסט.

רמה 2 תשובה חלקית: שאלה שאינה מתאימה ל"סיבה", או חסר פיסוק, והמשלב אינו מתאים.

■ **שאלה:** למה לא ראו את אור היום

■ **שאלה:** מתי שררה אפלולית בעיר? מדוע?

רמה 1 תשובה לקויה: שימוש לא מתאים במילת השאלה, ניסוח לקוי ללא פיסוק, והמשלב אינו מתאים.

■ **שאלה:** איך בימי הביניים אנשים לא ראו אור? בשעות היום?

9. כתבו כספת המשך לקטע... השתמשו במילות ניגוד או השוואה.

מטרה

לכתוב טקסט השוואתי על-פי עקרונות הסוגה של טקסט נתון.

הערה

בטקסט אקספוזיטורי* יש עמדת שיח מרוחקת, ללא מעורבות של הכותב/ת. יש בו הרבה מידע, אך אין בו הערות אישיות. אין פעלים אישיים, אין תארים אישיים, אין הערות מעריכות,

* טקסט אֶקְסְפּוֹזִיטוֹרִי - טקסט המציג תיאור מפורט של בעיה, של רעיון, של טיעון וכדומה; טקסט עיוני.

יש שמות מופשטים, מיעוט של כינויי גוף ראשון ושני. כינויי הגוף המעטים הם אנאפוריים (מתייחסים אחורה): "בין החומות השתרעה עיר ובה...". יש בו גם ריבוי של צירופים שמניים מילוניים, ושינוי בסדר המילים: "זרמו בסמטאות..." במקום "בסמטאות זרמו...", תחביר מורכב: "שררה בעיר אפלולית, כי...", "מה גם שהחלונות של רוב... לא... אלא אריג או עור חזיר, ..., ואלה החדירו רק אור...".

מחווה (כולל הסברים ודוגמות)

קריטריונים	רמה 4	רמה 3	רמה 2	רמה 1
14 תוכן	פסקת השוואה, המעמתת את תוכן הטקסט הנתון עם המצב בחיים המודרניים מבחינת: תנאי ההיגיינה, התאורה והצפיפות; טקסט מידע מרוחק מהכותב.	כמו רמה 4.	פסקה קצרה מהנדרש, הנשענת על עובדות הטקסט אך מעמתת פחות מרכיבים מהנדרש.	פסקה קצרה במיוחד, המכילה התייחסות מינימלית בלבד לתוכן הטקסט.
15 מבנה	מבנה לוגי של ניגוד ושל השוואה; בראש הפסקה קיים היגד כללי על תנאי החיים (פתיח), ורצוי שיהיה סגיר לסיום הפסקה; עקביות באופן הצגת התיאור בסדר המחשבה; לכידות; אחידות בסוגה (למשל: אין מעבר מדיון היסטורי לקטע אישי).	מבנה לוגי של ניגוד ושל השוואה; לכידות; סדקים קלים באחידות של הסוגה.	חוסר אחידות בסוגה; אין עקביות באופן הצגת התיאור.	עמדת שיח שאינה מתאימה לסוגה; נוכחות גדולה של דמות המספר/ת.
16 מבע	הוכחה של יכולת הבעה גבוהה, שמתבטאת ברמה תחבירית גבוהה וברמה מילונית גבוהה (דיוק באוצר המילים, שימוש בצירופים מוכרים, יצירת צירופים חדשים); המספר/ת בעמדת ריחוק - אין שימוש בגוף ראשון או בגוף שני יחיד; שימוש במשפטים שמניים; מספר מצומצם של כינויי גוף; אין מילים המביעות מעורבות אישית; אין הערות מעריכות; יש אחידות משלבית.	הוכחה של יכולת הבעה באיכות נמוכה מרמה 4. כל השאר כמו ברמה 4.	הטקסט לוקה בחסר בשלושה מרכיבים, שצוינו ברמה 4.	הוכחה של יכולת הבעה נמוכה ביותר; אין כינויי גוף, או שהם מעטים ביותר; שימוש בלשון הטקסט; משלב שאינו מתאים לסוגה.
17 תקינות	עקביות בשימוש בזמנים; קישוריות טובה (מורכבת) ברמת הפסקה; תקינות ברמת הפסוקית (בתוך המשפט); פיסוק סביר; כתיב נכון.	עקביות בשימוש בזמנים; קישוריות ברמת הפסקה; שגיאות דקדוקיות מעטות ברמת המשפט; פיסוק חלקי; שגיאות כתיב מעטות.	אין עקביות בשימוש בזמנים; שגיאות דקדוקיות ברמת המשפט והפסקה; פיסוק חלקי ביותר; שגיאות כתיב.	בלבול וחוסר עקביות בשימוש בזמנים; מבע משפטים לא תקין - אין קישוריות ברמת הפסקה וברמת הפסוקית; אין פיסוק; שגיאות כתיב רבות.

■ **רמה 4** לעומת תנאי החיים בעבר, היום המצב שונה. בעבר צפיפות הדיור היתה גבוהה, בניגוד להיותם כשהבתים בנויים במרווח. שלא כמו בעבר, היום בניויות בכל עיר מערכות ביוב ופחזי אשפה נמצאים בכל פינה. פעם התנאים ההיגייניים היו לקויים אבל כיום הדבר שונה, ויש לנו בתי חולים ותרופות שעוזרות לטפל במחלות.

■ לעומת תנאי החיים בעבר העיר היום לא מוקפת חומה והיא בנויה מרחובות רחבים וארוכים. קיימות מערכות ביוב ופחזי אשפה ולכן תנאי ההיגיינה הם ברמה בהרבה יותר גבוהה מבעבר. המדע וההמצאות הובילו לתנאי תברואה טובים ולכן מס' המגיפות שפורץ הוא קטן יחסית למס' המגפות בעבר וכמעט לכל מגיפה יש תרופה ולכן מס' החללים קטן מכפי שהיה בעבר. הבתים לא צפופים והחלונות בנויים מזכוכית ולכן בשעות היום יש אור בבתים וברחובות. בשעות הלילה יש פנסי רחוב שמחליפים את תפקיד הלפידים ששימשו בעבר, כלומר פנסי הרחוב מאירים את הרחובות.

■ לעומת תנאי החיים בעבר, היום אפשר לצאת לרחוב ולנשום אויר צח. בניגוד לפעם, היום אין הרבה בנייה צפופה ולכן אפשר ללכת בכיף ובמירווח. מפני שהמציאו כבר את מערכת הביוב, אז הריחות לא מגיעים אל מעל האדמה. אבל לכל דבר גם יש חסרונות - למרות שאין עגלות שמשפריצות בץ, יש מכוניות שעושות הרבה רעשים ומזהמות את האוויר, וקורות הרבה תאונות דרכים מדי יום.

הערה: יש פתיח ויש סגיר; יש מבנה השוואה לוגי עקבי, אחידות בסוגה; יש גלישות למשלב נמוך יותר: "ללכת בכיף ובמירווח", "שמשפריצות בוך", או "אז הריחות לא מגיעים..." אמנם קיימת עמדת שיח מרוחקת למדי, אך גם עמדה של הכותב/ת מובעת, שלפיה אמנם במובנים מסוימים יש שיפור מהעבר, אך לא הכול ורוד. גם לעיר המודרנית יש תחלואים. יש כאן שימוש במשפטים שמניים - בהתאם למוסכמות של הסוגה, וכן קישוריות טובה ברמת הפסקה, תקינות תחבירית ברמת המשפט ברוב הטקסט (מלבד בצירוף: "ללכת בכיף ובמירווח"); הפיסוק סביר; הכתיב נכון. הטקסט מוצלח, כי בין השאר יש בו עומק מחשבתי מסוים, אמירה שיפוטית מורכבת יותר מאלה שהציגו רוב התלמידים בניסוי.

■ **רמה 3** לעומת תנאי החיים בעבר, היום תנאי החיים בהרבה יותר טובים בימינו יש פנסים ותאורה בכל חלק בעיר והאנשים לא צריכים לפידים עם אש כחה יש פחות סכנה לנו. ברחובות יש מערכות ניקוז ביוב ובכל שכונה יש פח וזה נותן לנו לשמור על מערכת ההיגיינייה גבוהה ובריאה ולכן אנחנו נחשכים ממגפות שנוצרות מתוצאה זאת בעבר. הבתים והבניינים רחוקים אחד מהשני הנותן אור שמש בשעות היום. בימי הביניים לא היה את כל זה. יש עוד הרבה סיבות להבדיל פשוט העתיד שלנו יותר משופר

הערה: הטקסט מלא ברמת התוכן, ויש בו גם פתיח וסגיר, אך מבחינת המשלב הוא מעורב: "יש פח וזה נותן לנו..." לעומת: "העתיד שלנו יותר משופר". קיימים צירופים מילוניים מוזרים: "אנחנו נחשכים ממגפות", "מערכת ההיגיינייה גבוהה..." הפיסוק לוקה בחסר: בשורה הראשונה ובשנייה אין הפרדה בנקודה בין המשפטים. יש מעורבות גדולה של הכותב/ת - אמנם, בלשון רבים, שהיא גורם מרחיק, אך בכל זאת יש שימוש רב בביטויים: "לנו", "אנחנו", שלנו". שגיאות תחביריות ברמת הפסוקית: "הבתים והבניינים רחוקים אחד מהשני הנותן אור שמש בשעות היום."

רמה 2 ■ בימי הביניים בניגוד להיום ההיגיינה לא היתה ביחלל, התאורה היתה מאוד מסוכנת ביגלל שהבתים נשרפו ביגלל שאנשים בימי הביניים הארו את הבתים בעזרת אש, ובניגוד להיום היתה צפיפות גדולה שגרמה לכושח ברחובות. בימי הביניים בניגוד להיום היו תנים קשים מוד.

רמה 1 ■ עיר תיפוסית בימי הביניים באירופה בעיר יש בינינים גבוהים והרחובות נקיים יש אנשים עם בגדים מכובדים כובעים שחורים גבוהים ובגדי תחרה לאומת זאת בימינו יש אנשים.

10. ... כי, ולכן, ש... הן דוגמות למילות קישור. הקיבו... מילות קישור...

18

מטרה

לאתר בטקסט מילות קישור (כולל אותיות קישור).

מחון (כולל הסברים ודוגמות)

רמה 4 תשובה מלאה: איתור של 7-8 מילות קישור שונות.
מילות הקישור בקטע הן: ו... , ולכן, שהרי, ש... , בגלל, כי, אף, מה גם / מה גם ש... , אלא, או, וכאשר, כדי, גם.

רמה 3 תשובה חלקית: איתור של 5-6 מילות קישור שונות.

רמה 2 תשובה חלקית: איתור של 3-4 מילות קישור שונות.

רמה 1 תשובה חלקית: איתור של 0-2 מילות קישור.

11. ... העתיקו את המילים, שמצינות את המשמעויות הבאות: ...

19

מטרה

למין מילות קישור לפי משמעות.

מחון (כולל הסברים ודוגמות)

רמה 4 תשובה מלאה: לפחות דוגמה אחת נכונה לכל אחת מחמש המשמעויות.

■ א. מילים שמצינות הוספה: אף, גם, מה גם ש, ו', ש

ב. מילים שמצינות סיבה או תוצאה: ולכן, בגלל, כי

ג. מילים שמצינות ברה: או

ד. מילים שמצינות השוואה או ניגוד: אלא, אף, שהרי, או,

ה. מילים שמצינות תכלית: כדי

רמה 3 תשובה חלקית: לפחות דוגמה אחת נכונה ל-4 משמעויות.

רמה 2 תשובה חלקית: לפחות דוגמה אחת נכונה ל-3 משמעויות.

רמה 1 תשובה חלקית: לפחות דוגמה אחת נכונה ל-2 משמעויות.

12... מה משותף...? מה תפקידן במשפט, ובמה הן נבדלות ממילים אחרות...

מטרות

להבחין בין מילות תפקוד לבין מילות תוכן ולהכיר את ההבדלים ביניהן. לבדוק יכולת מטה-לשונית (ניתוח לשוני - מציאת קווי דמיון לשוניים) ויכולת הכללה.

הערות

סעיף זה קשה, ולכן חשוב להשוות בו תשובות התלמידים בכיתה ולקבוע את רמה 4, הגבוהה, לפי התשובה הטובה ביותר. הסעיף הזה מבחין בעיקר הבחנה דיכוטומית, כלומר - מבחין בין תלמידים חזקים לחלשים בהקשר שלנו.

מחווין (כולל הסברים ודוגמות)

רמה 4 תשובה מלאה: ניסוח של שתי הכללות. אמנם ההכללות המרכזיות הן מילות קישור/תפקוד לעומת מילות תוכן, אך כל הכללה דקדוקית אחרת תתקבל, כולל הסבר דקדוקי כלשהו.

תשובה אפשרית:

המשותף לכל המילים המסומנות בסעיף 10 הוא שכולן מילות קישור, מילות תפקוד. תפקידן של מילות הקישור הוא להגדיר את היחסים בין חלקי המשפט, בין המשפטים ובין הפסקות. כמו כן: רובן קצרות, חלקן עשויות להצטרף לתיבה הבאה, וכמעט לכולן אין נטייה. ההבדל: האחרות הן מילות תוכן.

■ המילים שסימנתי בסעיף 10 כולן מילות קישור והן נבדלות ממילים אחרות (שמות ופעלים) כי הם באות לעזור וניתן להחליף אותם ממשפט למשפט. דוגמא במשפט: הערים צפופות בשל (ניתן להחליף בגלל) החומות הגדולות אך כל השאר לא ניתן להחליף! במילים אחרות שלא ישנו את משמעות המשפט!

הערה: בתשובה יש התייחסות לשתי קבוצות מילים, כולל הסבר לשוני, הקשור ביכולת ההמרה של מילות התפקוד.

■ מילות קישור כגון אלו שבסעיף 10 מופיעות כמעט בכל משפט או קטע, ומילים כמו חומות או סמטאות יכולות להופיע רק בהקשר מסויים.

הערה: קיימת כאן הבחנה בין שתי קבוצות: התיאור "בהקשר מסויים" מציין את מילות התוכן לעומת מילות התפקוד ש"מופיעות כמעט בכל משפט או קטע". ההסבר הדקדוקי קשור לרמת הנפיצות שלהן בשפה, ויש הבחנה שהן קיימות באופן קבוע בלשון ומשרתות אותה בלי להיות תלויות בתוכן כלשהו.

רמה 3 תשובה חלקית: ניסוח של שתי ההכללות המרכזיות ללא הסבר דקדוקי כלשהו, או ניסוח של שתי הכללות נכונות, שאחת מהן אינה מההכללות המרכזיות של מילות יחס / מילות קישור. הכללות אלה אינן מלוות בהסבר דקדוקי כלשהו אלא נשארות בגדר הצהרה בלבד.

■ א. המשותף להן שהן מילות קישור. ב. הן נבדלות בכך שהן שמות או פעלים.
■ ביגלל שהמילים חומות, השתרעה, עיר, סמטאות, צרות, מפותלות, הם מילים רגילים והמילים שסימנתי בסעיף 10 הם מילות קישור.

רמה 2 תשובה חלקית: ניסוח של הכללה אחת בלבד, עם או בלי הסבר דקדוקי כלשהו.
■ ממילים אלה אפשר גם להרכיב משפט הם נבדלות בעזרת מילות קישור אחרות

רמה 1 הכללות שגויות.

קישור בהקשר - ריכוז המחוונים למשימה

סימול מחשב	עמוד	רמה 4	רמה 3	רמה 2	רמה 1
01	2	<p>תוכן: כתיבה אישית- חוייתית: 7, 8 משפטים המתבססים על עובדות הטקסט; מעורבות ונוכחות אישית קבועה של דמות מספר (בהתאם לנדרש מהסוגה); עיגון בזמן ובמקום: התייחסות לתפקידו של הכותב כמטייל.</p>	<p>תוכן: כמו רמה 4.</p>	<p>תוכן: כתיבה קצרה מהנדרש, הנשענת על עובדות הטקסט; עמדת שיח מנותקת ומרוחקת ללא נוכחות של דמות מספר; אין עיגון בזמן ובמקום: אין התייחסות לתפקיד של הכותב כמטייל.</p>	<p>תוכן: שחזור קצר ביותר; התייחסות מינימלית לתוכן הטקסט; עמדת שיח מנותקת ומרוחקת, ללא נוכחות של דמות מספר; אין עיגון בזמן ובמקום: אין התייחסות לתפקיד של הכותב כמטייל.</p>
02	2	<p>מבנה: בולטות, שימוש מושכל במבנה לוגי- רטורי באופן הצגת התיאור; עקביות באופן הצגת התיאור.</p>	<p>מבנה: כתיבה במבנה לוגי ברור; עקביות באופן הצגת התיאור.</p>	<p>מבנה: ליקויים במבנה לוגי- רטורי; חוסר עקביות באופן הצגת התיאור - מעבר מטקסט אישי חוייתי לטקסט היסטורי- אינפורמטיבי.</p>	<p>מבנה: אין מבנה לוגי-רטורי.</p>
03	2	<p>מבנה: התאמה מלאה לסוגה ולמטרת הכתיבה (תיאור חוייתי לעיתון); הטקסט הכתוב משקף יכולת הבעה גבוהה ברמת התחביר, קישוריות ואוצר המילים; עקביות בשימוש בזמנים: שימוש בזמן הווה מתקיים לנגד עינינו או בזמן עבר אישי (נרטיבי); ריבוי של כינויי גוף ושל מילים המביעות עמדה סובייקטיבית, בשילוב הערות מעריכות; המספר/ת מתבטא/ת בדרך-כלל בגוף ראשון - יחיד או רבים; שימוש במשפטים עצמאיים, השונים מלשון הטקסט; אחדות משלבית.</p>	<p>מבנה: התאמה לסוגה ולמטרת הכתיבה; הטקסט משקף יכולת הבעה טובה ברמת התחביר, הקישוריות ואוצר המילים; אין עקביות בשימוש בזמנים. כל השאר כמו רמה 4.</p>	<p>מבנה: התאמה חלקית לסוגה ולמטרת הכתיבה; הטקסט משקף יכולת הבעה נמוכה; המספר/ת אינו/ה מתבטא/ת בדרך-כלל בגוף ראשון; אין עמדה סובייקטיבית של המספר/ת; אין עקביות בשימוש בזמנים; אין אחדות משלבית.</p>	<p>מבנה: אין התאמה לסוגה ולמטרת הכתיבה; הטקסט מעיד על יכולת הבעה נמוכה ביותר; אין כינויי גוף, או שמספרם מועט ביותר; שימוש רב בלשון הטקסט; שימוש במשלב, שאינו מתאים לסוגה.</p>

רמה 1	רמה 2	רמה 3	רמה 4	עמוד	סימול מחשב
<p>תקינות: מבנה משפטיים לא תקין ברמת הפסקה וברמת המשפט; אין התייחסות לפיסוק; שגיאות כתיב רבות.</p>	<p>תקינות: שגיאות דקדוקיות ברמת המשפט והפסקה; פיסוק חלקי; שגיאות כתיב.</p>	<p>תקינות: קישוריות טובה ברמת הפסקה; שגיאות דקדוקיות מעטות ברמת המשפט והפסקה; פיסוק סביר; שגיאות כתיב מעטות.</p>	<p>תקינות: קישוריות טובה ברמת הפסקה (קשרים של חיבור/הוספה); קישוריות טובה ברמת המשפט; פיסוק סביר; כתיב נכון.</p>	3	04
<p>בלבול בין סיבות לתוצאות.</p>	<p>עירוב חלקי בין סיבות לתוצאות או ציון של חלק קטן מהסיבות ומהתוצאות או עמימות בפרוט הסיבות והתוצאות.</p>	<p>ציון של רוב הסיבות והתוצאות שבפסקה, או ציון כל הסיבות והתוצאות בניסוח לקוי.</p>	<p>כל הסיבות והתוצאות שבפסקה מובחנות ומנוסחות כהלכה.</p>	4	05
<p>בלבול בין סיבות לתוצאות.</p>	<p>עירוב חלקי בין סיבות לתוצאות או ציון של חלק קטן מהסיבות ומהתוצאות.</p>	<p>ציון של חלק מהסיבות או של חלק מהתוצאות שבפסקה, או ציון כל הסיבות והתוצאות בניסוח לקוי.</p>	<p>כל הסיבות והתוצאות שבפסקה מובחנות כהלכה.</p>	5	06
<p>בלבול בין סיבות לתוצאות.</p>	<p>עירוב חלקי בין סיבות לתוצאות או ציון של חלק קטן מהסיבות ומהתוצאות.</p>	<p>ציון של רוב הסיבות והתוצאות שבפסקה או ציון של כל הסיבות והתוצאות בניסוח לקוי.</p>	<p>כל הסיבות והתוצאות שבפסקה מובחנות כהלכה.</p>	5	07
<p>המרה אחת בלבד.</p>	<p>2 אפשרויות המרה.</p>	<p>3 אפשרויות המרה.</p>	<p>כל 4 אפשרויות ההמרה.</p>	6	08
<p>המרות לא נכונות או לא תקינות מבחינה תחבירית ותוכנית.</p>	<p>המרה אחת בלבד בתחביר תקין. הקפדה על שמירה של כל המידע של המשפט.</p>	<p>2 המרות בתחביר תקין. הקפדה על שמירה של כל המידע של המשפט.</p>	<p>ההמרות בתחביר תקין. הקפדה על שמירה של כל המידע של המשפט.</p>	7	09
<p>שינוי משמעות המשפט (אין ניגוד), והמידע לא נכון.</p>	<p>מסירה של תוכן המשפט ללא קישור מפורש וללא פיסוק.</p>	<p>מסירה של תוכן המשפט בשלמותו, אך יש בו לקות תחבירית כלשהי, או שימוש לא תקין בפיסוק.</p>	<p>מסירה של תוכן המשפט בשלמותו; תחביר תקין, פיסוק תקין או מילת קישור מוצלחת במיוחד, בלי פיסוק תקין.</p>	7	10
<p>התוכן שגוי.</p>	<p>שינוי בתוכן המשפט; הלוגיקה של המשפט קיימת אך לא האמצעים הלשוניים לביטוייה; המבנה אינו כנדרש.</p>	<p>תוכן זהה, מילת השלילה מופיעה אחרי הפועל, או שפועל נוסף למשפט, או שיש פגימה תחבירית כלשהי או שגיאת כתיב.</p>	<p>תוכן זהה, תחביר תקין.</p>	8	11

רמה 1	רמה 2	רמה 3	רמה 4	עמוד	סימול מחשב
שכתוב אחד לקוי.	שני שכתובים בתחביר לקוי מאוד במשפט אחד או בשניהם, אך המבנה הלוגי נשמר; שגיאות כתיב.	שני שכתובים בתחביר תקין אך פחות יצירתי מאשר ברמה הקודמת, כלומר - רק סדר החלקים במשפט הפוך.	שני שכתובים בתחביר תקין, המשתמשים כל אחד בביטויי סיבה/ תוצאה או בביטויים, כגון: בשל, עקב, כתוצאה מ... ; הפיכת המשפט למשפט מורכב. המיקוד כאן הוא בקשר סיבה-תוצאה.	9	12
שימוש לא מתאים במילת השאלה, ניסוח לקוי ללא פיסוק והמשלב אינו מתאים.	שאלה שאינה מתאימה ל"סיבה", או חסר פיסוק, והמשלב אינו מתאים.	שאלה ותשובה, המתאימות לתוכן המשפט, אך חסר פיסוק באחד המשפטים, או המשלב באחד המשפטים אינו מתאים, או שהשאלה מסורבלת.	שאלה ותשובה, המתאימות לתוכן המשפט (סיבה ותוצאה), כולל התאמה משלבית ופיסוק תקין.	10	13
תוכן: פסקה קצרה במיוחד, המכילה התייחסות מינימלית בלבד לתוכן הטקסט.	תוכן: פסקה קצרה מהנדרש, הנשענת על עובדות הטקסט אך מעמתת פחות מרכיבים מהנדרש.	תוכן: כמו רמה 4.	תוכן: פסקת השוואה, המעמתת את תוכן הטקסט הנתון עם המצב בחיים המודרניים מבחינת: תנאי ההיגיינה, התאורה והצפיפות; טקסט מידע מרוחק מהכותב.	11	14
מבנה: עמדת שיח שאינה מתאימה לסוגה; נוכחות גדולה של דמות המספר/ת.	מבנה: חוסר אחידות בסוגה; אין עקביות באופן הצגת התיאור.	מבנה: מבנה לוגי של ניגוד ושל השוואה; לכידות; סדקים קלים באחידות של הסוגה.	מבנה: מבנה לוגי של ניגוד ושל השוואה; בראש הפסקה קיים היגד כללי על תנאי החיים (פתיח), ורצוי שיהיה סגיר לסיום הפסקה; עקביות באופן הצגת התיאור בסדר המחשבה; לכידות; אחידות בסוגה.	11	15

רמה 1	רמה 2	רמה 3	רמה 4	עמוד	סימול מחשב
<p>מבוע: הוכחה של יכולת הבעה נמוכה ביותר; אין כינויי גוף, או שהם מעטים ביותר; שימוש בלשון הטקסט; משלב שאינו מתאים לסוגה.</p>	<p>מבוע: הטקסט לוקה בחסר בשלושה מרכיבים, שצוינו ברמה 4.</p>	<p>מבוע: הוכחה של יכולת הבעה באיכות נמוכה מרמה 4. כל השאר כמו ברמה 4.</p>	<p>מבוע: הוכחה של יכולת הבעה גבוהה, שמתבטאת ברמה תחבירית גבוהה וברמה מילונית גבוהה; המספר/ת בעמדת ריחוק - אין שימוש בגוף ראשון או בגוף שני יחיד; שימוש במשפטים שמניים; מספר מצומצם של כינויי גוף; אין מילים המביעות מעורבות אישית; אין הערות מעריכות; יש אחידות משלבת.</p>	11	16
<p>תקינות: בלבול וחוסר עקביות בשימוש בזמנים; מבנה משפטים לא תקין - אין קישוריות ברמת הפסקה וברמת הפסקית; אין פיסוק; שגיאות כתיב רבות.</p>	<p>תקינות: אין עקביות בשימוש בזמנים; שגיאות דקדוקיות ברמת המשפט והפסקה; פיסוק חלקי ביותר; שגיאות כתיב.</p>	<p>תקינות: עקביות בשימוש בזמנים; קישוריות ברמת הפסקה; שגיאות דקדוקיות מעטות ברמת המשפט; פיסוק חלקי; שגיאות כתיב מעטות.</p>	<p>תקינות: עקביות בשימוש בזמנים; קישוריות טובה (מורכבת) ברמת הפסקה; תקינות ברמת הפסקית (בתוך המשפט); פיסוק סביר; כתיב נכון.</p>	11	17
<p>איתור של 2-0 מילות קישור.</p>	<p>איתור של 4-3 מילות קישור שונות.</p>	<p>איתור של 6-5 מילות קישור שונות.</p>	<p>איתור של 8-7 מילות קישור שונות.</p>	13	18
<p>לפחות דוגמה אחת נכונה ל-2 משמעויות.</p>	<p>לפחות דוגמה אחת נכונה ל-3 משמעויות.</p>	<p>לפחות דוגמה אחת נכונה ל-4 משמעויות.</p>	<p>לפחות דוגמה אחת נכונה לכל אחת מ-5 המשמעויות.</p>	13	19
<p>הכללות שגויות.</p>	<p>ניסוח של הכללה אחת בלבד, עם או בלי הסבר דקדוקי כלשהו.</p>	<p>ניסוח של שתי ההכללות המרכזיות ללא הסבר דקדוקי כלשהו, או ניסוח של שתי הכללות נכונות, שאחת מהן אינה מההכללות המרכזיות של מילות יחס / מילות קישור. הכללות אלה אינן מלוות בהסבר דקדוקי כלשהו, אלא נשארות בגדר הצהרה בלבד.</p>	<p>ניסוח של שתי הכללות. אמנם ההכללות המרכזיות הן מילות קישור / תפקוד לעומת מילות תוכן, אך כל הכללה דקדוקית אחרת תתקבל, כולל הסבר דקדוקי כלשהו.</p>	14	20